

УДК 338.486

Жилко О.В.¹

Сапронов Є.Г.²

¹канд. екон. наук, доц. ЗНТУ

²студ. гр. МТУ 134м ЗНТУ

РИЗИК–КОНТРОЛЬ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ

Діяльності туристичних операторів (ТО) притаманний високий рівень ризикованості, що спричинено низкою факторів, у тому числі специфікою туристичного продукту. Широкий спектр факторів утворення ризиків та висока чутливість туристичних операторів до їх прояву обумовлює необхідність пошуку шляхів забезпечення стабільності діяльності останніх. Ризик-контроль як складова ризик-менеджменту є інструментом ідентифікації потенційних загроз та спрямований на забезпечення керівництва ТО достовірною та своєчасною інформацією про наближення ризикових ситуацій.

Методика проведення ризик-контролю передбачає певну послідовність процедур, здатних вирішити його завдання: забезпечення управлінського апарату достовірною та оперативною інформацією щодо стану ключових факторів утворення ризиків. Під час розроблення ризик-контролю з метою забезпечення його практичного ефекту необхідно враховувати особливості діяльності туристичних операторів.

Специфіка діяльності туристичних операторів вимагає розподілу ризиків на дві великі групи: внутрішні та зовнішні. Зважаючи на це, необхідно формувати методику ризик-контролю, адже можливість досягнути та впливати на ризики зовнішнього та внутрішнього середовища суттєво відрізняється.

Для забезпечення надання туристові послуг відповідної якості у туристичного оператора виникає необхідність у залучені до співпраці інших суб'єктів господарювання. Відносини між ТО та продуцентами туристичних послуг оформлюються договором. При цьому з постачальниками різних туристичних послуг (готельними підприємствами, підприємствами харчування, автотранспортними підприємствами тощо) можливе укладання різних видів договорів. Такі відмінності полягають, насамперед, у передбачених окремими видами договорів умовах (наприклад, з авіакомпанією може бути укладений договір на квоту місць на регулярних

авіарейсах, чартер, агентська угода тощо). Тому при плануванні власної діяльності для ТО підвищується актуальність прогнозування оптимального співвідношення попиту та пропозиції на туристичні продукти: існує ризик зниження прибутку внаслідок понесених витрат у ТО (наприклад, якщо укладено договір з готельним підприємством про закупівлю місць з повною оплатою, про квоту місць з гарантією тощо) та недоотриманого доходу в наслідок реалізації меншої за заплановану кількість турів, або ризик недоотримання доходу в наслідок фактичного перевищення попиту над пропозицією. У зв'язку з цим виникає потреба у визначенні оптимальної кількості формування туристичних продуктів на визначений період.

Таким чином, існує ризик прийняття помилкового рішення щодо обсягу формування туристичних продуктів на певний період. Специфіка ризиків як об'єкта внутрішнього контролю туристичних підприємств суттєво впливає на формування методики їх контролю. По-перше, джерела їх походження можуть бути як внутрішніми, так і зовнішніми, що значно обмежує можливість впливу на них, а отже, звужує спектр потенційних процедур контролю. По-друге, застосування процедур контролю до ризиків часто може бути опосередкованим через джерела їх виникнення (оцінка ризиків відбувається через дослідження джерел утворення ризиків).

Ризики пов'язані з відсутністю попиту на власний туристичний продукт, є надзвичайно важливим фактором, який може негативно вплинути на результати діяльності туристичного підприємства та навіть спричинити його банкрутство.